

Sygn. akt I ACa 514/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	: sędzia	Bogusław Suter
Protokolant	:	Dariusz Adamik

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2022 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. J. i B. J.**

przeciwko **Spółdzielni (...) w G.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 19 marca 2021 r. sygn. akt I C 639/20

I. oddala apelację;

II. zasądza od powodów na rzecz pozwanej tytułem kosztów instancji odwoławczej kwotę 8100 złotych (osiem tysięcy sto) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27.09.2022r. do dnia zapłaty.

(...)

I ACa 514/21

UZASADNIENIE

Powodowie, M. J. i B. J., wnieśli o pozbawienie wykonalności następujących tytułu wykonawczych wydanych na rzecz pozwanej Spółdzielni (...) w G.:

1) wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 9 października 2003 r. (VII GC 177/03) i wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16 marca 2004 r. (I ACa 82/04), zaopatrzonych w klauzulę wykonalności z 24 marca 2004 r.;

2) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie z 13 października 2009 r. (KM 1342/09);

3) postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku z 13 listopada 2009 r. (VI GCo 55/09) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 13 listopada 2009 r.;

4) postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku z 27 kwietnia 2016 r. (VII GCo 38/16) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 27 kwietnia 2016 r.

Wnieśli nadto o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadnili, że w wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 9 października 2003 r. prawomocnie zasądzono od powoda 231.641,34 zł z ustawowymi odsetkami, za równoczesnym zwrotem przez pozwaną nalewarki do mleka. Orzeczenie to nieprawidłowo opatrzone klauzulą wykonalności przeciwko inicjatorowi postępowania i powódce. Pozwana nie zwróciła bowiem nalewarki, a tym samym nie mogła zainicjować egzekucji. Dopiero 9 września 2016 r. przekazała komornikowi kilka wyeksploatowanych części od urządzenia, ale bez istotnych elementów, w tym sprężarki. Takie zachowanie nie stanowiło spełnienia świadczenia wzajemnego. Wykonanie powyższego zobowiązania stało się niemożliwe na skutek działań pozwanej, a w konsekwencji dług powodów wygasł. Także zasądzone w spornym wyroku Sądu Okręgowego odsetki nie były należne, bo mogły być naliczane dopiero od dnia dokonania skutecznego zwrotu urządzenia. Zachowania pozwanej stanowiły nadto nadużycie prawa.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W wyroku z 19 marca 2021 r. Sąd Okręgowy: oddalił powództwo (pkt I) i, z tytułu zwrotu kosztów procesu, zasądził od powodów na rzecz pozwanej 10.817 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt II).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 10 maja 2000 r. pozwana zawarła z powodem, który prowadził działalność gospodarczą, umowę. Zobowiązała się w niej wykonać, dostarczyć i zamontować nalewarkę aseptyczną do wyrobów mlecznych według sytemu B. in B. typu (...)10, a także nadzorować próbny rozruch. Na poczet wynagrodzenia otrzymał zaliczki w wysokości 147.864 zł i 76.560 zł. Urządzenie dostarczono 10 sierpnia 2000 r. W jego skład wchodziła sprężarka Atlas – C. o wartości 67.832 zł brutto. Nie spełniało wymogów umownych, bo nie zapewniało aseptyczności. Powód kilkakrotnie próbował uruchomić maszynę i przeprowadzał testy, ale nie przyniosło to skutku. Wobec tego pozwana złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy.

Pismem z 10 maja 2001 r. powód złożył do Prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa polegającego na przywłaszczeniu jego nalewarki. Postanowieniem z 20 czerwca 2001 r. prawomocnie odmówiono wszczęcia dochodzenia z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

22 czerwca 2001 r. pozwana wniosła pozew przeciwko powodowi o zwrot, z odsetkami ustawowymi, zaliczek i kosztów materiałów pomocniczych i surowców zużytych w czasie prób uruchomienia nalewarki. Wyrokiem z 9 października 2003 r. (sygn. akt VII GC 177/03) Sąd Okręgowy w Białymstoku m.in.: zasądził na jej rzecz 231.641,34 zł z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od dnia 27 kwietnia 2001 r. do dnia zapłaty za równoczesnym zwrotem nalewarki aseptycznej do wyrobów mleczarskich według rysunku B. in B. typu (...)10 i obciążył inicjatora niniejszego postępowania kosztami procesu w wysokości 23.656,80 zł. Powód złożył apelację od powyższego orzeczenia. W wyroku z 16 marca 2004 r. (sygn. akt I ACa 82/04) Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił ten środek odwoławczy. Zasądził na rzecz pozwanej koszty procesu za instancję odwoławczą w wysokości 5.400 zł. Powód złożył kasację od tego orzeczenia. Podniósł w niej, że urządzenie ma znikomą wartość. W wyroku z 13 stycznia 2005 r. (sygn. akt IV CK 430/04) Sąd Najwyższy oddalił kasację.

W dniu 24 marca 2004 r. nadano klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r.

Na podstawie tego tytułu wykonawczego prowadzono przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne o sygn. akt XVIII Km 640/04. Umorzono je 29 października 2004 r. z uwagi na bezskuteczność. Na skutek kolejnego wniosku, w dniu 13 października 2009 r., wszczęto postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 1342/09. Umorzono je z uwagi na bezskuteczność. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pruszkowie, postanowieniem z 13 października 2009 r., przyznał na rzecz pozwanej koszty zastępstwa adwokackiego w wysokości 3.600 zł.

Postanowieniem z 13 listopada 2009 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku (sygn. akt VII GCo 55/09) nadał wyrokowi Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. klauzulę wykonalności także przeciwko powodce (małżonce powoda) z ograniczeniem odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową. Zasadził nadto od niej na rzecz pozwanej 50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania klauzulowego.

W dniu 24 listopada 2014 r. Komornik wszczął przeciwko powodom postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 762/14. Uczynił to w oparciu o tytuły wykonawcze w postaci: zaopatrzonych w klauzulę wykonalności wyroków Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. i Sądu Apelacyjnego z 16 marca 2004 r.; postanowienia Sądu Okręgowego z 13 listopada 2009 r. oraz postanowienia Komornika z 13 października 2009 r.

W piśmie z 20 kwietnia 2015 r. powodowie wystąpili do Sądu Rejonowego o zawiązanie pozwanej do próby ugodowej. Zaproponowali, że odstąpią od dochodzenia zwrotu nalewarki w zamian za zwolnienie ze świadczeń, które były od nich egzekwowane. Do ugody nie doszło (sygn. akt I Co 609/15).

W postanowieniu z 25 maja 2015 r. (sygn. akt VII GC 177/03) oddalono wniosek powoda o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. w zakresie zwrotu nalewarki, albowiem, jak wskazano w uzasadnieniu, wierzycielem z tytułu egzekucyjnego była pozwana.

W postanowieniu z 18 grudnia 2015 r. umorzono postępowanie o sygn. akt Km 762/14 z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Kosztami obciążono powodów. zaskarżyli to orzeczenie. W postanowieniu z 2 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy w Elku (sygn. akt I Co 1/16) uwzględnił skargę. W uzasadnieniu podał, że we wniosku o wszczęcie egzekucji nie wskazano, czy spełniono świadczenie wzajemne w postaci zwrotu nalewarki, co obowiązywało komornika do umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa na podstawie art. 823 k.p.c. i obciążenia kosztami pozwanej. W wyniku tego wniosła ona o wydanie postanowienia umarzającego egzekucję w zakresie świadczenia głównego i odsetek oraz prowadzenia jej w pozostałym zakresie.

W postanowieniu z 27 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku (sygn. akt VII GCo 38/16) nadał klauzulę wykonalności przeciwko powodce (małżonkowi powoda) także co do wyroku Sądu Apelacyjnego z 16 marca 2004 r., z ograniczeniem odpowiedzialności do majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową. Zasadził od niej koszty postępowania klauzulowego w wysokości 50 zł. W oparciu o ten tytuł wykonawczy pozwana wniosła o rozszerzenie egzekucji prowadzonej pod sygn. akt Km 762/14 także o świadczenie wynikające z zasądzonych kosztów postępowania apelacyjnego w wysokości 5.400 zł oraz kosztów klauzulowych w kwocie 50 zł.

Pismem z 23 czerwca 2016 r. cofnęła wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt Km 762/14 w zakresie świadczenia głównego z odsetkami. Wniosła o jego kontynuowanie przeciwko powodom.

W dniu 9 września 2016 r., na skutek wniosku pozwanej złożonego w sprawie o sygn. akt Km 762/14, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Elku dokonał w trybie art. 806 k.p.c. protokolarnego przyjęcia nalewarki jako ruchomości wymienionej w tytule wykonawczym. W tej samej dacie zajął rzecz. O czynnościach tych zawiadomił powodów. Uczynił to w pismach datowanych na 9 września 2016 r., do których załączono odpisy: protokołu z 9 września 2016 r. i protokołu z zajęcia ruchomości; oraz dwóch fotografii nalewarki. Doręczenie nastąpiło 16 września 2016 r. W piśmie z 22 września 2016 r. powodowie złożyli skargę na czynność Komornika polegającą na zajęciu ruchomości. Podnieśli, że wszczęcie egzekucji nie może nastąpić przed spełnieniem świadczenia wzajemnego. Skarga ta została oddalona w postanowieniu Referendarza Sądowego. Powodowie zaskarżyli to orzeczenie, ale pismem z 14 grudnia 2016 r. cofnęli swój środek zaskarżenia. Wskazali, że podniesione przez nich zarzuty uznali za bezzasadne.

Z tych względów postępowanie zainicjowane skargą na postanowienie Referendarza Sądowego zostało umorzone. Komornik zlecił nadto wycenę ruchomości. Biegły oszacował ją na 12.800 zł. Opinia ta została doręczona powodom w dniu 5 października 2016 r. Nie wnieśli do niej zastrzeżeń.

W piśmie z 22 maja 2017 r. Komornik obwieścił termin licytacji nalewarki. Powodowie zostali o tym powiadomieni w pismach doręczonych im 26 maja 2017 r. Pierwsza licytacja była bezskuteczna z uwagi na brak ofert kupna. To samo stało się podczas drugiej, o której powodów zawiadomiono w dniu 2 sierpnia 2017 r. W postanowieniu z 25 sierpnia 2017 r. Komornik przyznał rzecz, na wniosek pozwanej (wierzyciela), na jej własność za 1/2 sumy oszacowania, czyli za 6.400 zł. Orzeczenie to doręczono powodom w dniu 21 września 2017 r. Następnie sporządził plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji i doręczył go powodom w dniu 30 października 2017 r. W dniu 27 listopada 2017 r. zajął wierzytelności należne im z tytułu odsetek od depozytu, w którym zdeponowano 6.400 zł przekazane za przeniesienie własności nalewarki. W piśmie z 4 stycznia 2018 r. i z 19 marca 2018 r. powodowie wnieśli skargę na czynności Komornika. Zakwestionowali zajęcie wierzytelności z tytułu odsetek oraz wszczęcie egzekucji z emerytury. Podnieśli, że pozwana przekazała w trybie art. 806 k.p.c. jedynie części nalewarki bez jej istotnych elementów. Skargi te nie zostały uwzględnione.

N., po tym gdy nabyła ją pozwana, została zełomowana. Postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 762/14 w dalszym ciągu jest prowadzone.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy zważył, że powodowie oparli powództwo o normę z art. art. 840 § 1 k.p.c. Niezasadnie twierdzili, że wyrokowi Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. nie powinna być nadana klauzula wykonalności. Co prawda w momencie złożenia wniosku klauzulowego pozwana nie dostarczyła dowodu, że spełniła świadczenie wzajemne, ale, jak wynika z art. 786 § 1 k.p.c., nie miała takiego obowiązku. Egzekucja co prawda nie powinna się rozpocząć do chwili, w której nie zaoferowanoby wskazanego w tytule wykonawczym świadczenia wzajemnego. Tym niemniej powództwo przeciwegzekucyjnego nie służy badaniu prawidłowości postępowania egzekucyjnego. Weryfikacja taka następuje poprzez skargi na czynności komornika, wnioski o umorzenie egzekucji, a także zażalenia na postanowienie sądu. Czynności niezaskarżone stają się prawomocne i wiążą strony. Powodowie nie wykazali też, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego ich zobowiązanie wygasło. Nie udowodnili, że nalewarka, w chwili jej przyjęcia w trybie art. 806 k.p.c., była zdekompletowana. Komornik zawiadomił powodów o zajęciu urządzenia, doręczył im protokoły zawierające opis rzeczy oraz dokumentację fotograficzną, a potem także opinię biegłego dotyczącą oszacowania ruchomości na 12.800 zł. Czynności te nie zostały skutecznie zaskarżone. Powodowie nie kwestionowali wówczas stanu nalewarki, ani nie twierdzili, że nie jest zgodna z opisem zawartym w wyroku stanowiącym tytuł egzekucyjny. W skardze z 22 września 2016 r. na zajęcie ruchomości wskazywali jedynie, że wierzyciel nie spełnił świadczenia wzajemnego. Zajęcie nalewarki oraz jej oszacowanie stały się prawomocne. Dopiero na skutek wszczęcia egzekucji z emerytury i renty w, nieuwzględnionych, skargach z 4 stycznia 2018 r. i 19 marca 2018 r. zgłosili zastrzeżenia dotyczące stanu urządzenia. Zawarte tam twierdzenia o braku istotnych elementów, w tym sprężarki Atlas – C., były sprzeczne z dokumentacją zdjęciową wykonaną przez Komornika, na której widoczne jest urządzenie o takiej nazwie. Sąd Okręgowy był w niniejszej sprawie związany prawomocnymi czynnościami dokonanymi w toku egzekucji. Stąd należało przyjąć, że pozwana dokonała zwrotu ruchomości opisanej w tytule wykonawczym w trybie art. 806 k.p.c. Wykonała zatem świadczenie wzajemne. Gdyby nawet uznać, że, stało się ono niemożliwe wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność – w wyniku hipotetycznego zużycia nalewarki – to nie prowadziłoby to do wygaśnięcia zobowiązania powodów (art. 493 k.c.).

Nie mogli nadto kwestionować zasądzonych odsetek od świadczenia głównego, bo wyrok Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. korzystał z powagi rzeczy osądzonej.

Bez znaczenia były też twierdzenia, że pozwana osiągała ich kosztem korzyści z tytułu używania nalewarki. Mogłyby one być podstawą ewentualnego roszczenia o odszkodowanie, a nie żądania opozycyjnego.

Z tych względów oddalono powództwo. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyli powodowie. Zaskarżyli to orzeczenie w całości i zarzucili naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

1) przyjęcie, że:

a) pozwana zwróciła powodom nalewarkę, spełniając świadczenie wzajemne wskazane w wyroku Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r., podczas gdy nie przejęli tej rzeczy;

b) powodowie nie podejmowali działań w celu odebrania nalewarki, podczas gdy wielokrotnie zwracali się o odbiór, zalewali do próby ugodowej;

c) wydanie pozostałości po nalewarce skutkowało zwolnieniem pozwanej ze świadczenia wzajemnego, podczas gdy powodowie nie objęli władztwa nad tymi rzeczami, zaś Komornik, podczas rzekomego wydania, nie miał uprawnienia do działania zarówno za nich i jako organ egzekucyjny;

d) pozwana wydała powodom nalewarkę przekazując ją Komornikowi, od którego następnie ją zakupiła, podczas gdy czynność ta nie skutkowała wywiązaniem się ze spełnienia świadczenia wzajemnego;

e) postępowanie egzekucyjne, podczas którego doszło do wydania pozostałości po nalewarce, było prowadzone zgodnie z prawem, podczas gdy dokonanie wyceny ruchomości, zawiadamianie powodów o czynnościach i przebieg licytacji było wątpliwe pod względem moralnym i proceduralnym;

2) przyjęcie, że powodowie powinni wykazać, że wzywali pozwaną do wydania nalewarki;

3) nie ustalenie, czy rzecz wydana Komornikowi była kompletna;

4) pominięcie, że nalewarka była za darmo eksploatowana przez pozwaną przez kilkanaście lat i dopiero po wyeksploatowaniu i rozkompletowaniu, wydała ją Komornikowi, żeby potem ją zakupić i zezłomować, w wyniku czego uniemożliwiła potwierdzenie tych okoliczności przez biegłego;

5) pominięcie oświadczeń powodów że:

a) pozwana używała nalewarki mimo, że odstąpiła od umowy, w oparciu o którą ją nabyła;

b) pozwana rozkompletowała nalewarkę i pozbawiła ją najbardziej cennych elementów;

c) pozwana uczyniła z nalewarki źródło części zamiennych;

d) pozwana przez kilkanaście lat odmawiała wydania nalewarki do czasu, gdy ją całkowicie zużyła;

e) podczas postępowania egzekucyjnego: nie mieli możliwości wyartykułowania, że nalewarka jest niekompletna i nie brali udziału w przejęciu urządzenia;

2. art. 5 k.c. poprzez zaniechanie uznania, że naruszyło zasady współzycia społecznego zachowanie pozwanej, która, mimo ciężącego na niej obowiązku, przez kilkanaście lat odmawiała wydania urządzenia, po to by po jego wyeksploatowaniu i rozkompletowaniu wydać je Komornikowi, a potem zezłomować, a jednocześnie dochodziła od powodów zapłaty kwot zasądzonych wyrokiem;

3. art. 5 k.c. poprzez zaniechanie uznania, że stanowiło nadużycie prawa podmiotowego i naruszenie zasad współzycia społecznego zachowanie pozwanej, która, w celu spowodowania szkody u powodów eksploatowała przez kilkanaście lat nalewarkę i jednocześnie żądała od nich zwrotu zaliczki, jaką dała na wykonanie tego urządzenia.

Z uwagi na powyższe wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości. Ewentualnie zażądali uchylenia powyższego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zażądali też zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie była zasadna.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne, na których oparto zaskarżone rozstrzygnięcie (art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.). Co prawda były one kwestionowane przez powodów, ale zarzuty te okazały się niezasadne. Z tych względów zostały rozpoznane wraz z tą częścią apelacji, która dotyczyła materialnej podstawy wyroku pierwszoinstancyjnego.

Sąd Apelacyjny przyjął za własną ocenę prawną, jaką zaprezentowano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.).

W celu ustosunkowania się do zarzutów zgłoszonych w apelacji należy odnieść się w pierwszej kolejności do powództwa przeciwegzekucyjnego, które skierowano przeciwko tytułowi wykonawczemu w postaci, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wyroku Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r.

Powód nie miał prawa kwestionować materialnych podstaw wydania tego rozstrzygnięcia, bo w stosunku między nim a pozwaną było ono objęte powagą rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.; patrz: postanowienie SN z 20 maja 2022 r. I CSK 610/22). Powódka mogła co prawda formułować zarzuty dotyczące nieistnienia opisanego w tym wyroku długu, co wynika z art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c., ale nie powołała ich w sposób skuteczny. W szczególności nie zgłosiła twierdzeń i dowodów, które miałyby wykazać, że pozwanej (wierzycielowi) nie należy się wierzytelność główna. Powódka podniosła też w pierwszej instancji, że oznaczone w wyroku odsetki powinny być należne nie od 27 kwietnia 2001 r., a dopiero od dnia spełnienia przez przeciwniczkę procesową świadczenia wzajemnego, lecz był to zarzut niedopuszczalny w świetle art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c. Mógł go bowiem podnieść powód (małżonek powódki) w toku postępowania zakończonego wydaniem tytułu egzekucyjnego – np. w apelacji od wyroku pierwszoinstancyjnego.

Powodowie podnieśli nadto, że zasądzone w dniu 9 października 2003 r. świadczenie wygasło po wydaniu tytułu egzekucyjnego, a nadto nie mogło być egzekwowane. Zarzut ten, dopuszczalny w świetle normy z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., był niezasadny. Opisana w wyroku Sądu Okręgowego z 9 października 2003 r. kwota została zasądzona za równoczesnym zwrotem powodowi nalewarki aseptycznej do wyrobów mleczarskich (wyrok k. 41). Słusznie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że nawet gdyby, z przyczyn leżących po stronie pozwanej, doszło do niemożności zrealizowania powyższego świadczenia wzajemnego, to objęty tytułem wykonawczym dług inicjatora postępowania nie wygasłby ex lege, co wynika z art. 493 k.c. – powstałoby u niego jedynie prawo do odstąpienia od umowy albo roszczenie o naprawienia szkody. W apelacji słusznie jednak podniesiono, że zaopatrzony w klauzulę wykonalności wyrok nie mógłby być wykonany w postępowaniu egzekucyjnym dopóki pozwana: nie przedłożyłaby dowodu spełnienia świadczenia na rzecz przeciwnika procesowego; albo nie zażądała od komornika przyjęcia, przypadających inicjatorowi postępowania, rzeczy w trybie art. 806 k.p.c. (patrz: wyrok SN z 31 maja 2022 r. (...) 34/22).

Wbrew temu co podniesiono w apelacji, a jak zasadnie przyjął Sąd pierwszoinstancyjny, w sprawie zaktualizowała się dyspozycja tej ostatniej normy prawnej. W dniu 9 września 2016 r. pozwana zaofiarowała, a Komornik przyjął, opisaną w spornym wyroku nalewarkę aseptyczną do wyrobów mleczarskich, co znalazło potwierdzenie m.in. w protokole i zdjęciach (k. 109 – 113). Powodowie niezasadnie twierdzili w apelacji, że powyższe zdarzenie nie skutkowało zrealizowaniem świadczenia wzajemnego. Podnieśli co prawda, że pozwana przekazała Komornikowi urządzenie niekompletne, ale nie wykazali tej okoliczności. Na poparcie swojego twierdzenia zgłosili w pozwie wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, ale potem cofnęli to żądanie (wniosek k. 5, cofnięcie k. 343 v). Podnieśli,

że uczynili tak, bo nalewarka została zniszczona. Nie miało to jednak znaczenia, bo niemożność przeprowadzenia dowodu, nawet niezawiniona, nie zmienia rozkładu ciężaru dowodzenia (patrz: wyrok SN z 22 lutego 2019 r. IV CSK 574/17). Co więcej, do zezłomowania maszyny przez pozwaną bezspornie doszło po tym, gdy 25 sierpnia 2017 r. przeszła na jej własność w oparciu o postanowienie organu egzekucyjnego (postanowienie Komornika k. 115).

Powodowie, wbrew stanowisku jakie zajęli w pozwie, byli informowani: o powyższym przeniesieniu własności (adresat wskazany w postanowieniu Komornika z 25 sierpnia 2017 r. – k. 115); a wcześniej o tym, że nalewarka została przekazana w trybie art. 806. Otrzymali też protokół oraz zdjęcia z tego ostatniego zdarzenia (skarga powodów na czynność komornika k. 119 – 121). Jeżeli, jak obecnie twierdzą, z powyższych materiałów wynikało, że urządzenie było zdekompletowane i uszkodzone, to mieli możliwość zgromadzenia dowodów na tę okoliczność. Nie podjęli takich działań, a nawet, co słusznie zauważył Sąd pierwszoinstancyjny, nie twierdzili, że zaoferowana przez pozwaną rzecz nosiła cechy zużycia, bądź była niekompletna. Co więcej, z opinii biegłego z zakresu szacowania – którą przeprowadzono w celu wyceny nalewarki po jej przejściu w trybie art. 806 k.p.c. – nie wynikało, że brakowało w niej części, w tym komponentów elektronicznych. Przeciwnie, z ekspertyzy tej można było wywieść, że maszyna zawierała wszystkie podzespoły, w które, jak wskazali powodowie w swoich zeznaniach, była pierwotnie wyposażona (porównanie pkt II opinii – k. 353 i zeznań powodów z k. 407 i k. 413), to jest: dwie głowice nalewające, automatyczne podajniki opakowań, transportery rolkowe, szafę sterowniczą i stację powietrza aseptycznego. W skład tego ostatniego elementu wchodziła, jak podnieśli inicjatorzy postępowania, sprężarka – stąd fakt, że nie została odrębnie wymieniona w opinii, nie świadczył o wymontowaniu tej części, bądź o jej nieprzekazaniu w oparciu o art. 806 k.p.c. Ocenę tę potwierdzało to, że, jak słusznie zauważył Sąd pierwszoinstancyjny, na fotografii nalewarki, którą wykonał Komornik, widnieje podzespół z oznaczeniem (...) (zdjęcie k. 112). Było to logo spornej sprężarki. Powodowie wskazali co prawda, że na fotografii uwidoczniono inny model urządzenia sprężającego niż ten, który pierwotnie zamontowano (k. 350), ale okoliczność tę mogli wykazać tylko w oparciu o wiedzę specjalną biegłego. Niewystarczające było, że, jak podnieśli, logo, które widniało na sprężarce przekazanej Komornikowi, znajdowało się w innym położeniu niż to, w jakim było na zdjęciu, które zamieszczono w, sporządzonej w nieznanym okresie czasu, instrukcji obsługi (k. 355). Jeżeli więc pozwana spełniła świadczenie wzajemne w trybie art. 806 k.p.c., to na skutek tej czynności egzekucja spornego tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku sądu Okręgowego, mogła być prowadzona (patrz: wyrok SN z 31 maja 2022 r. (...) 34/22).

Powodowie niezasadnie też powołali się na dyspozycję art. 5 k.c. Powyższa norma prawna jedynie wyjątkowo może być podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego, a mianowicie wówczas, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, w wyniku którego należność nie mogłaby być egzekwowana, ponieważ w przeciwnym razie byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (patrz: postanowienie SN z 15 czerwca 2018 r. II CSK 83/18). Powodowie nie wykazali tej okoliczności. Nie złożyli dowodów na poparcie twierdzeń, że po wydaniu wyroku z 9 października 2003 r. pozwana celowo nie zwróciła im urządzenia, by je eksploatować, zużyć, uzyskać korzyści podatkowe, a następnie zezłomować. Z zebranego materiału procesowego wynikało jedynie, że nie oddała spornej nalewarki, bo nie zaoferowano jej świadczenia wzajemnego w postaci zapłaty zasądzonej kwoty. Następnie przejęła urządzenie na własność w toku postępowania egzekucyjnego, które dotyczyło spornego długu powodów, i je zezłomowała. Brak było podstaw by uznać, że było wyeksploatowane, skoro nie nadawało się do użytku zarówno w chwili przekazania Komornikowi, jak i w momencie gdy zostało po raz pierwszy dostarczone do pozwanej w 2000 r. (opinia przeprowadzona w sprawie zakończonej wydaniem tytułu egzekucyjnego k. 296 v; opinia wykonana na zlecenie komornika k. 353). Jej zachowanie, w zakresie w jakim zostało wykazane, nie nosiło więc cech naganności.

Powodowie nie wykazali nadto, by któraś z przesłanek z art. 840 § 1 k.p.c. miała zastosowanie do tytułów wykonawczych, które dotyczyły kosztów procesu i kosztów postępowań egzekucyjnych. Wynikało to już z tego, że podstawa tych świadczeń wywodziła się z prawa procesowego, zaś „zdarzenia”, których wystąpienie aktualizuje dyspozycję zawartą w powyższej normie prawnej, muszą mieć charakter materialnoprawny (patrz: wyrok SN z 24 czerwca 2021 r. (...) 72/21). W powództwie przeciwegzekucyjnym nie można powoływać się na formalne wady tytułu egzekucyjnego (patrz: wyrok SN z 24 czerwca 2021 r. (...) 72/21). Stąd też, choć egzekucja niezasadnie toczyła się przeciwko powodom do 2016 r. – bo dopiero wówczas, na skutek wdrożenia procedury z art. 806

k.p.c., pozwana zrealizowała świadczenie wzajemne – to okoliczność ta nie mogła prowadzić do uwzględnienia roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie. Postanowienia, w których nałożono na nich obowiązek zwrotu kosztów powyższych postępowań, mogli zwalczać za pomocą skarg na czynności komornika lub zażaleń na postanowienia sądu, czego skutecznie nie uczynili.

Z tych względów apelacja została oddalona, o czym orzeczono jak w pkt I sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za II instancję rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 § 1 k.p.c.). Jeżeli więc powodowie przegrali postępowanie apelacyjne, to powinni uiścić na rzecz przeciwniczki procesowej 8.100 zł (opłata za czynności radcy prawnego: § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

Mając to na uwadze orzeczono jak w pkt II sentencji w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c.

(...)